

Summary

A rescue excavation was carried out in 2021 in Býkovice – “Příčnický” (Blansko District) field in connection with a gas pipeline reconstruction, which detected the western edge of a previously known Neolithic settlement. Four irregular-shaped features were examined, datable to the Moravian Painted Ware culture period based on sporadic pottery finds (Fig. 5).

Marek Novák, Taťána Bártová Pavelková, Antonín Štrof

Dukovany (okr. Třebíč)

„Vinohradky“.

Lengyelská kultura. Exploatačně-dílný areál. Geofyzikální průzkum. Plošný odkryv. Badatelský výzkum.

Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0877042N, 16.2172744E

V roce 2021 pokračoval archeologický výzkum exploatačně-dílného areálu v poloze Dukovany – „Vinohradky“. Dokončena byla především geofyzikální prospekce lokality a velké části jejího severního, západního a jižního zázemí (Cibulka, Vlach 2021). Měření o celkovém rozsahu 4,6 ha přineslo několik zásadních poznatků. V první řadě se podařilo přesně identifikovat S a SZ okraj serpentinitového tělesa, na jehož prostor se dílna na produkci štípané industrie z křemičitých zvětralin typu plazmy váže. Jedním z hlavních cílů geofyzikální prospekce bylo ověření existence k dílně přiléhajícího sídliště, a to v prostoru mimo serpentinitové těleso. Výsledek měření byl v tomto ohledu negativní. Až na několik drobných nevýrazných anomálií blíže neznámého stáří se nepodařilo zjistit žádné stopy antropogenní činnosti v okolí dílny. Je tedy zřejmé, že všechny doposud doložené stopy lidských aktivit se váží do prostoru zvětralého serpentinitového tělesa. Pokud jde o anomálie uvnitř tělesa, jejich identifikace byla značně ztížena vysokou magnetickou susceptibilitou samotného podloží.

Kromě geofyzikální prospekce pokračovaly na lokalitě také povrchové průzkumy s podporou GPS, které přinesly další nálezy štípané industrie zhotovené především z místní plazmy. V roce 2021 byla rovněž dokončena exkavace exploatační jámy kultury s moravskou malovanou keramikou (obr. 6), která byla zkoumána formou menších sond už v roce 2015 a 2020 (Bartík et al. 2021). Svrchní obvod jámy dosahoval rozměrů 216 × 192 cm. Maximální hloubka činila v severovýchodní části jámy 79 cm od úrovně geologického podloží a 109 cm od současného povrchu terénu. V severovýchodní až východní části jámy byla patrná výrazná podkopávka dosahující na některých místech až půl metru. Po ukončení pravěké těžby byla na bázi jámy uložena tenká popelovitá vrstva, která obsahovala oproti zbytku výplně velké množství (zřejmě symbolicky uložených) fragmentů keramických nádob, ale i několik větších torz. Později se podařilo v laboratoři zpětně sestavit několik celých keramických tvarů včetně dvou mís se zataženým okrajem příslušejících ke keramice tzv. nepravé Terry sigilaty. Za pozornost stojí také prostá, vysoká mísa s rytými ornamenty na dně a se stopami bílé malby na vnější straně výdutě. Výzkumem se tak podařilo upřesnit datování objektu do počátku mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou (fáze MMK IIa). Jáma dále obsahovala několik set kusů štípané industrie zhotovené až na několik výjimek z místní křemičité zvětralině serpentinitu typu plazmy, včetně několika desítek hlíz neopracované suroviny.

Celkové zhodnocení nálezové situace, stejně jako další průzkum lokality, jsou cílem další výzkumné sezóny.

Literatura

Bartík, J., Škrdla, P., Cibulka, D., Vlach, M. 2021: Dukovany (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 62(1), 192–193.

Cibulka, D., Vlach, M. 2021: *Závěrečná zpráva o geofyzikálním průzkumu na katastrálním území obce Dukovany a Nová Ves (okr. Třebíč)*. Uloženo: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Obr. 6. Dukovany. Těžební jáma. Foto J. Bartík.

Fig. 6. Dukovany. Exploitation pit. Photo by J. Bartík.

Summary

The excavation of a mining and workshop area in Dukovany – “Vinohradky” field (Třebíč District) continued in 2021. A geophysical survey of the site was completed, along with the examination of a Neolithic exploitation pit used to mine serpentinite siliceous weathering products of plasma-type (Fig. 6). The collected finds make it possible to date local activities to the beginning of the later phase of the Lengyel culture (Moravian Painted Ware culture, phase IIa).

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Klára Augustinová, David Cibulka, Marek Vlach, Milan Vokáč

Horní Dubňany (okr. Znojmo)

„Dvorské“.

Neolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Městské kulturní středisko Moravský Krumlov, p. o. – Městské muzeum.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0729869N, 16.1990700E

Na rozhraní katastrů obcí Horní Dubňany a Dukovany byla povrchovými sběry identifikována nová pravěká lokalita. Plocha sídliště je situována na severovýchodním úpatí Velkého kopce (392,1 m n. m.) a je vymezená silnicí mezi výše jmenovanými obcemi, železniční vlečkou k jaderné elektrárně Dukovany a polní cestou lemovanou alejí. Nadmořská výška polohy se pohybuje mezi 360–368 m. Povrchovými sběry byla získána početná drobnotvará štípaná kamenná industrie převážně z rohovce typu Krumlovský les, variety I, méně z variety II. Výjimečně je zastoupena křemičitá zvětralinou serpentinitu typu plazmy, křišťál a obsidián. Jen minimálně se vyskytují jádra a nástroje (škrabadla, retušované čepele). Broušenou kamennou industrii reprezentuje polotovary sekerky z metabazitu typu Želešice. Keramika je nepočetná a nevýrazná. Získané nálezy umožňují prozatím pouze rámcové datování lokality pravděpodobně do období kultury s moravskou malovanou keramikou.